

Bruxelles, den 24.10.2006

KOM(2006) 611 endelig

MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN TIL EUROPA-PARLAMENTET OG RÅDET

Evaluering af gennemførelsen af Idabc-programmet

MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN TIL EUROPA-PARLAMENTET OG RÅDET

Evaluering af gennemførelsen af Idabc-programmet

1. INDLEDNING

Det femårige program for interoperabel levering af paneuropæiske forvaltningstjenester til offentlige myndigheder, virksomheder og borgere (Idabc-programmet) blev lanceret den 1. januar 2005 ved Europa-Parlamentets og Rådets afgørelse (Idabc-afgørelsen)[1] som efterfølger til Ida- og Ida II-programmet.

Formålet med denne meddelelse er at fremlægge resultaterne af evalueringen af gennemførelsen af Idabc-programmet og de heraf afledte henstillinger. Kravet om evalueringen er fastsat i artikel 13, stk. 2, 3 og 4, i Idabc-afgørelsen, der også pålægger Kommissionen at sende resultaterne af evalueringen til Europa-Parlamentet og Rådet på et meget tidligt stadium i programmets livscyklus for at sikre, at Kommissionen som led i evalueringen aflægger rapport om sammenhængen mellem beløbet for 2007-2009 og de finansielle overslag.

Da aftalen om de finansielle overslag for 2007-2013 blev forsinket, kunne Kommissionen ikke fremlægge resultaterne af evalueringen på det i Idabc-afgørelsen fastsatte tidspunkt. Nu kan Kommissionen imidlertid forelægge resultaterne og bekræfte, at den i Idabc-afgørelsen påtænkte finansieringsramme for 2007-2009 svarer til de finansielle overslag og er omfattet af den finansielle programmering.

Evalueringen blev foretaget af Kommissionen med bistand fra et hold uafhængige eksperter fra et konsulentfirma. Repræsentanter for Kommissionens tjenestegrene og medlemsstaterne har gennem en styringsgruppe i Kommissionen og en rådgivende gruppe af nationale eksperter samt gennem forvaltningsudvalget for Idabc (PEGSCO) bidraget til både metoder og konklusioner.

Konsulentfirmaets fuldstændige evalueringsrapport foreligger online på følgende adresse:
<http://ec.europa.eu/idabc/en/document/5707/3>.

Evalueringen er i det store og hele positiv og beskriver Idabc-programmet som værende generelt af meget høj kvalitet. Den påpeger dog enkelte mangler, som den henstiller til at tage op til overvejelse i forbindelse med den videre gennemførelse af programmet.

2. BAGGRUND

Formålet med Idabc-programmet er at definere samt støtte og fremme udviklingen og etableringen af paneuropæiske e-forvaltningstjenester og de underliggende interoperable telematiknet. Det er udarbejdet med henblik på at medvirke til virkeliggørelsen af målene på e-forvaltningsområdet ved:

- fortsat at fremme indførelsen af informationsteknologi på forskellige politikområder, især hvor lovgivningen letter dette
- at opbygge en fælles infrastruktur for grænseoverskridende informationsudveksling mellem offentlige myndigheder for at sikre effektiv kommunikation
- at tilskynde til indførelse af nye tjenester for virksomheder og borgere.

Med henblik herpå finansierer Idabc-programmet to kategorier af aktioner, nemlig projekter af fælles interesse og horisontale foranstaltninger, der indgår i det rullende Idabc-arbejdsprogram, som Kommissionen mindst en gang om året vedtager ændringer til efter at have hørt PEGSCO.

Projekter af fælles interesse er aktioner på EU's politikområder vedrørende etablering eller styrkelse af paneuropæiske e-forvaltningstjenester for offentlige myndigheder, virksomheder og borgere. Sådanne aktioner, der imødekommer krav til europæiske politikker og forbedrer samarbejdet mellem myndighederne i Europa, implementeres af de sektorer, der er ansvarlige for de forskellige politikområder i EU, dvs. generaldirektoraterne, og overvåges som regel af sektorudvalgene. De projekter af fælles interesse, der er igangsat inden for rammerne af programmet, er beskrevet indgående i Idabc-arbejdsprogrammet[2].

Horisontale foranstaltninger er aktioner til støtte for projekter af fælles interesse og e-forvaltning i almindelighed. De går for det første ud på at levere og opretholde infrastruktur-tjenester til offentlige myndigheder i Fællesskabet. Disse tjenester leverer og vedligeholder teknologiske løsninger og softwareløsninger og omfatter bl.a. netværkstjenester, middleware, sikkerhed og retningslinjer. For det andet indleder de, muliggør og forvalter levering af horisontale paneuropæiske e-forvaltningstjenester til virksomheder og borgere i Europa, herunder også aspekter vedrørende organisation og koordinering. De horisontale foranstaltninger, der er igangsat inden for rammerne af programmet, er beskrevet indgående i Idabc-arbejdsprogrammet[3]. Horisontale foranstaltninger gennemføres som oftest af Idabc-kontoret.

3. METODER

Evalueringen er baseret på mange forskellige undersøgelsesmetoder, nemlig desk research, en onlineundersøgelse, interview og casestudier, og har haft deltagelse af en bred vifte af interessenter, i alt tæt ved 300 repræsentanter for sektorudvalgene, PEGSCO og EU's tjenestegrene.

4. EVALUERINGSOMRÅDER OG -SPØRGSMÅL

Evalueringen fokuserede på følgende fem hovedområder:

- Relevans : I hvilket omfang er Idabc-programmets mål og aktioner relevante i forhold til udviklingen i behov og prioriteringer på både nationalt plan og EU-plan, især de behov og prioriteringer, der vil blive afdækket ved de igangværende drøftelser om i2010, og i mere overordnet forstand de behov og prioriteringer, der er fastlagt i forbindelse med Lissabon-målene?
- Efficiens : Hvor økonomisk effektivt er de forskellige indsatsmidler og aktioner blevet omsat til udbytte og resultater? Hvilke aspekter af programmet er de mest efficiente eller inefficente, især i forhold til de indsatte ressourcer?
- Effektivitet : I hvilket omfang har resultaterne og virkningerne af Idabc-programmet opfyldt de specifikke og generelle mål? Er der aspekter, som er mere effektive end andre, og hvad kan man i givet fald lære heraf?
- Nyttevirkning : I hvilket omfang svarer Idabc-aktionernes allerede opnåede og forventede resultater og virkninger til målgruppernes behov? I hvilket omfang kan der træffes foranstaltninger til forbedring af programmets nyttevirkning, og hvilke foranstaltninger kan i givet fald komme på tale?
- Sammenhæng : I hvilket omfang indgår aktionerne i en holistisk programstrategi, og hvor god synergi opnås der mellem programaktionerne og andre fællesskabsaktiviteter til fremme af paneuropæiske e-forvaltningstjenester og infrastruktur-tjenester?

Ud over specifikke spørgsmål vedrørende disse evalueringsområder blev der stillet tre tværgående spørgsmål om:

- status for de aktioner, der finansieres af Idabc-programmet
- koordinering med medlemsstaterne og disses deltagelse
- omfang, i hvilket der er taget hensyn til henstillingerne fra den endelige evaluering af Ida II-programmet ved gennemførelsen af Idabc-programmet.

5. RESULTATER

5.1. Relevans

Samtlige de data, der er indsamlet til evalueringen, viser, at Idabc-programmet har et meget tilfredsstillende relevansniveau. Det blev ved evalueringen konstateret, at Idabc-programmets mål og planlagte aktioner er helt på linje med de behov og prioriteringer, der er fastlagt på EU-plan i forbindelse med Lissabon-målene. Idabc-programmet bidrager generelt direkte til bredere mål såsom fremme af innovation og indførelse af ikt såvel som til mere specifikke mål såsom en mere mobil arbejdsstyrke, f.eks. ved at levere informationstjenester, der letter mobiliteten på tværs af grænserne. Idabc bidrager dog også indirekte til disse mål ved at gøre dataudvekslingen mellem medlemsstaterne mere effektiv og begrænse bureaukratiet for virksomheder og borgere. Det konkluderes, at relevans tydeligvis er et af de aspekter, der optager Idabc-interessenterne mest, og som da også søges fremmet aktivt på indbyrdes komplementære måder og på forskellige niveauer.

5.2. Efficiens

Det bemærkes i evalueringen, at det er for tidligt at foretage en tilbundsående efficientsanalyse, da der generelt og forståeligt nok ikke er sket store fremskridt med programmet på dette tidlige stadium. Ingen egentlige resultater eller virkninger er endnu synlige og målelige. I evalueringen skønnes det dog forsigtigt på grundlag af dataene fra undersøgelsen, at den måde, hvorpå ressourcerne anvendes til gennemførelse af aktiviteterne, er tilfredsstillende, set ud fra en økonomisk synsvinkel.

5.3. Effektivitet

Da Idabc-programmet fortsat befinder sig på et tidligt stadium, er det endnu ikke muligt at foretage en detaljeret vurdering af de fordele, programmet giver Fællesskabet. Det er dog muligt at fremsætte hypoteser om, hvordan aktionerne vil udvikle sig i fremtiden. Ifølge evalueringen ser det i øjeblikket ud til, at størsteparten af projekterne af fælles interesse vil blive afviklet efter planen, mens de horisontale foranstaltninger generelt forventes at kræve ekstra støtte eller forlængede tidsfrister, hvilket hovedsagelig skyldes en sen start, langvarige procedurer og personalemangel. Det fremgår imidlertid af sekundært materiale fra casestudierne, at der sandsynligvis vil blive opnået en lovende grad af effektivitet både med projekterne af fælles interesse og de horisontale foranstaltninger.

5.4. Nyttevirkning

Ifølge de synspunkter, der fremkom under interviewene, betragtes den form for e-forvaltningstjenester, der leveres af Idabc-programmet, som unikke, da behovet for fælles paneuropæiske telematikgrænseflader i offentlige myndigheder ikke på samme måde opfyldes af noget andet program eller initiativ. Især de medlemsstater, der tiltrådte EU ved den seneste udvidelse, er yderst tilfredse med de leverede tjenester, ikke mindst fordi Idabc giver dem mulighed for at forbedre deres egne telematikinfrastrukturer og -tjenester. Det konkluderes således, at aktiviteterne under Idabc-programmet, den strategi, der ligger til grund for programmet, og dets fremgangsmåder er udtryk for, at der gøres en målrettet indsats for at opfylde medlemsstaternes forventninger og de prioriteringer, der er fastlagt på EU-plan.

Ifølge respondenterne i undersøgelsen er de europæiske offentlige myndigheder på alle niveauer de vigtigste målgrupper for Idabc-aktiviteter, virksomhederne er de næstvigtigste, og borgerne de tredjevigtigste. Generelt er aktiviteterne dog i øjeblikket ikke direkte rettet mod virksomhederne og borgerne i samme omfang som mod myndighederne. Der synes ikke at være enighed blandt interessenterne om, hvorvidt myndighederne er en fyldestgørende målgruppe, eller om der skal gøres en større indsats for at opfylde virksomhedernes og borgernes behov.

5.5. Sammenhæng

Desk researchen, interviewene og de synspunkter, der fremkom ved undersøgelsen, peger sammenfaldende på en tilfredsstillende intern sammenhæng i de foranstaltninger, der støttes af Idabc-programmet. Idabc-aktionerne bidrager til programmets mål som led i en holistisk strategi.

Det bemærkes i evalueringen, at programmets sammenhæng med andre fællesskabsaktiviteter inden for paneuropæiske e-forvaltningstjenester og infrastrukturtjenester, dvs. den eksterne sammenhæng, fortjener større opmærksomhed. Selv om de forskellige interessenter i stadig højere grad bestræber sig på at skabe komplementaritet, når de beskæftiger sig med ensartede emner, er det ikke altid helt klart, i hvilket omfang der tages hensyn til andre programmer, især i forbindelse med specifikke aktioner.

5.6. Status for de aktioner, der finansieres af Idabc-programmet

Alt i alt var ca. 50 % af aktionerne i arbejdsprogrammet rent faktisk sat i værk under Idabc-programmet i første kvartal af 2006. Tallet var lidt større for projekter af fælles interesse end for horisontale foranstaltninger. De aktioner, der faktisk var igangsat, befandt sig desuden fortsat på et tidligt stadium. Det konkluderes imidlertid i evalueringen, at de planlagte paneuropæiske e-forvaltningstjenester under Idabc, som startede rettidigt eller blev overført fra Ida II-programmet, nu er tilfredsstillende udviklet, implementeret og taget i brug.

5.7. Koordinering med medlemsstaterne og disses deltagelse

De synspunkter, der fremkom under interviewene og ved undersøgelsen, tydede på, at etableringen i medlemsstaterne af en nationalt koordineret og konsolideret strategi for projekter af fælles interesse var et forholdsvist kontroversielt emne for visse kategorier af interessenter. Der er faktisk generel utilfredshed med evnen til at koordinere medlemsstaternes repræsentanters synspunkter i PEGSCO og sektorudvalgene. Det anføres imidlertid i evalueringen, at nogle medlemsstater har iværksat særlige, meget effektive midler til koordinering af medlemmerne af PEGSCO's og sektorudvalgenes synspunkter.

Det konkluderes også i evalueringen på grundlag af svar afgivet af medlemmerne af sektorudvalgene, at disse i øjeblikket ikke er lige bevidste om deres ansvarsområder.

5.8. Omfang, i hvilket der er taget hensyn til henstillingerne fra den endelige evaluering af Ida II-programmet ved gennemførelsen af Idabc-programmet

Henstillingerne fra Ida II-programmet forelå først efter vedtagelsen af Idabc-afgørelsen. Ifølge resultaterne af evalueringen er de fleste af de tretten henstillinger fra den endelige evaluering af Ida II imidlertid enten allerede efterkommet eller er ved at blive det. Kun tre af henstillingerne er fortsat helt relevante, og én af dem er, at de aktiviteter, der bidrager mest til programmets mål, skal prioriteres højest, hvilket enhver programforvalter må forventes altid at ville holde sig for øje. Der er ikke taget hensyn til henstillingerne om at:

- oprette et digitalt "instrumentbræt" til overvågning og opfølgning af igangværende og afsluttede aktiviteter, både for løbende at overvåge opfyldelsen af mål samt virkninger og gevinster og for at fremhæve de finansielle virkninger og sammenligne dem med omkostningerne

- indføre et kommunikationsprogram med EU-15 som målgruppe på samme måde som de nye medlemsstater har været målgruppe med henblik på at sikre tilslutning til arbejdsmetoder og vigtige retningslinjer/strukturer.

Med indførelsen af et rullende Idabc-arbejdsprogram er behovet for et instrumentbræt til overvågning af aktionerne blevet betydeligt mindre, da aktionerne regelmæssigt evalueres i forhold til arbejdsprogrammet, der er retningsgivende for både aktionernes status og den fremtidige planlægning, og da midlerne til de efterfølgende faser først frigives, når bestemte etapemål er nået. Samtidig er der indført årlig rapportering om gennemførelsen af programmet, og der kræves revision af hver enkelt aktion senest et år efter gennemførelsen. For at øge virkningerne af de tildelte midler kræves det desuden, at komponenterne genanvendes, i det omfang det er muligt. Kommissionen vil fortsat overvåge udviklingen med henblik på at sikre de størst mulige gevinster i forbindelse med programmet.

Kommissionen vil fortsat samarbejde med medlemsstaternes repræsentanter i PEGSCO for at sikre tilslutning og deltagelse ved at fokusere på aktioner, der dækker behov, som er påvist i samarbejde med medlemsstaterne og de forskellige sektorer.

6. KONKLUSIONER OG HENSTILLINGER

Evalueringen af gennemførelsen af Idabc-programmet har ført til en række konklusioner og deraf afledte henstillinger.

6.1. Tidspunktet for evalueringen

Det har været vanskeligt i forbindelse med denne evaluering, der har status som interimsevaluering, at afdække de første virkninger af programmet, da det i realiteten stadig befinder sig på et meget tidligt stadium. Det bemærkes i evalueringen, at der har været lignende problemer med tidspunktet for tidligere evalueringer af Ida-programmer, hvilket i sig selv betyder, at udarbejdelsen og anvendelsen af evalueringresultater vil være suboptimal.

Henstilling 1

Der skal i højere grad tages hensyn til tidspunktet for evalueringer. Da tidsplanen i Idabc-afgørelsen skal overholdes, bør der i afgørelsen tages højde for mere fleksibilitet i fremtidige programmer med hensyn til tidspunktet for evalueringerne, så programmet kan få større nytte af evalueringresultaterne.

Kommissionen er klar over, at nærværende interimsevaluering er blevet foretaget for tidligt til at give anvendelige resultater, og vil foreslå, at interimsevalueringen i forbindelse med et eventuelt efterfølgende program gennemføres som en midtvejsevaluering, således som det var tilfældet i Kommissionen oprindelige forslag om Idabc-programmet.

6.2. Tilrettelæggelsen af programmets gennemførelse

De vanskeligheder, der opstod under evalueringen, specielt med hensyn til redegørelsen for den overordnede struktur hvad angår dens interessentgrupper og forholdene mellem disse, har afsløret den iboende kompleksitet ved programmets overordnede tilrettelæggelse, især hvad angår projekter af fælles interesse. De modstridende opfattelser af koordineringen med medlemsstaterne og disses deltagelse betoner ligeledes dette problem. Mere konkret konkluderes det i evalueringen, at sektorudvalgene og projektlederne skal være fuldstændig bevidste om deres rolle, og medlemmerne af PEGSCO og sektorudvalgene skal sørge for bedre samarbejde.

Henstilling 2

Kommissionen skal sikre, at alle aktører er klar over, hvilken rolle de spiller i forbindelse med gennemførelsen. I evalueringen foreslås det, at der skal udarbejdes organisationsdiagrammer, og at der skal ske en tilstrækkelig bred formidling af beskrivelser af bidragsydernes arbejdsopgaver, især hvad angår projekter af fælles interesse.

Kommissionen vil i samarbejde med medlemsstaterne som repræsenteret i PEGSCO og sektorerne som repræsenteret i den tværtjenstlige gruppe, der er nedsat under Idabc-programmet, fortsat arbejde for at sikre, at alle aktører kender deres rolle og ansvar i forbindelse med gennemførelsen.

6.3. Hensyntagen i programmet til udviklingen i brugernes behov

Det bemærkes i evalueringen, at Idabc-programmet, ligesom dets forgænger, er blevet korrekt justeret efter udviklingen i de europæiske politikprioriteringer. De bestræbelser, der er gjort i den henseende, værdsættes af medlemsstaterne, der synes tilfredse med de leverede tjenester. Grundet det tidlige stadium i programgennemførelsen er imidlertid ikke alle de forundersøgelser, som var planlagt på projektstadiet, blevet gennemført endnu, og der pågår derfor fortsat finjusteringer af programmet for at tilpasse det til målgruppernes behov.

Henstilling 3

Der skal gøres en programstrategisk indsats for at indsamle og formidle specifikke, ajourførte oplysninger om brugernes behov. Det foreslås i evalueringen, at man trækker på medlemmerne af PEGSCO, da de er en vigtig kilde til viden om behovene på nationalt og internationalt plan, og at man samtidig arrangerer møder med vidensdeling, hvor de kan udveksle erfaringer med andre medlemsstatsrepræsentanter og med EU-institutionerne. Dataene fra forundersøgelserne på projektstadiet kan eventuelt også opsummeres og videreformidles.

Kommissionen vil i samarbejde med medlemsstaternes repræsentanter i PEGSCO og sektorudvalgene fortsat finpudse de fokusområder, der er aftalt med medlemsstaterne og bekræftet i "Handlingsplan for e-forvaltning under i2010-initiativet: Hurtigere indførelse af e-forvaltning i EU til fordel for alle"[4], for at støtte udviklingen af paneuropæiske e-forvaltningstjenester. I den forbindelse vil Kommissionen også samarbejde med arbejdsgruppen vedrørende e-forvaltning under Gruppen på Højt Niveau om i2010, der er nedsat i forbindelse med handlingsplanen for e-forvaltning under i2010-initiativet.

6.4. Horisontale foranstaltninger og menneskelige ressourcer

Selv om Idabc-programmet fortsat befinder sig på et tidligt stadium, kan der ud fra resultaterne af denne evaluering ekstrapoleres visse hypoteser vedrørende den måde, hvorpå aktionerne vil udvikle sig i fremtiden. Mens det i øjeblikket ser ud til, at størsteparten af projekterne af fælles interesse vil blive afviklet efter planen, forventes de horisontale foranstaltninger at kræve ekstra støtte eller forlængede tidsfrister, hvilket hovedsagelig skyldes en sen start, langvarige procedurer og et ugunstigt aktion/personale-forhold.

Henstilling 4

Det bør under gennemførelsen af programmet nøje overvåges, i hvilket omfang Idabc-aktionerne opfylder de fastsatte etapemål, især for horisontale foranstaltninger. Evalueringen understreger i den forbindelse behovet for et mere afbalanceret aktion/personale-forhold ved forvaltningen af de horisontale foranstaltninger, både i forbindelse med Idabc-programmet og et eventuelt efterfølgende program.

I tredje version af Idabc-arbejdsprogrammet, der blev vedtaget den 14. august 2006[5], har Kommissionen ændret etapemålene og fristerne for at tage hensyn til de forsinkelser, der opstod i programmets første år, og til det nuværende aktion/personale-forhold. Kommissionen vil fortsat overvåge overholdelsen af de aftalte frister og etapemål og skride ind, hvis det er nødvendigt.

6.5. Samspil med andre e-forvaltningsrelaterede fællesskabsprogrammer

Idabc-programmet er kendetegnet ved en høj grad af intern sammenhæng, der betyder, at aktionerne bidrager til programmets mål som led i en holistisk strategi, der sikrer god koordinering inden for programmet. Der skal derimod rettes mere opmærksomhed mod Idabc-programmets sammenhæng med andre fællesskabsaktiviteter inden for paneuropæiske e-forvaltningstjenester og infrastruktur-tjenester. Selv om de forskellige interessenter i stadig højere grad bestræber sig på at skabe komplementaritet, når de beskæftiger sig med ensartede emner, er det ikke altid klart, i hvilket omfang der tages hensyn til andre programmer.

Henstilling 5

Der bør foretages en strategisk vurdering af forbindelserne mellem de forskellige EU-programmer, inden for hvilke Fællesskabet udvikler interoperable e-forvaltningsinitiativer, for at forstærke læreprocesser og synergier programmerne imellem. Resultaterne af denne strategiske vurdering bør føre til fastlæggelse af de strategiske ståsteder for og de indbyrdes forbindelser mellem de af Fællesskabets programmer, der har relation til e-forvaltning.

Som led i indførelsen af handlingsplanen for e-forvaltning under i2010-initiativet påser Kommissionen, at de programressourcer og den ekspertise, der er indeholdt i de enkelte programmer, udnyttes optimalt, således at der skabes synergieffekter mellem de forskellige EU-programmer på e-forvaltningsområdet gennem arbejdsdeling, koordinering og samarbejde. Desuden vil der med den forventede vedtagelse af Kommissionens forslag til Europa-Parlamentets og Rådets afgørelse om et rammeprogram for konkurrenceevne og innovation (2007-2013)[6] blive indført et støtteprogram for ikt-politik, hvorved eksisterende programmer på e-forvaltningsområdet gradvist vil blive integreret (eContent+, eTEN og Modinis). Samtidig undersøger Kommissionen, hvordan etablerede e-forvaltningsløsninger kan gøres uafhængige af programmet ved at udarbejde metoder, der kan sikre deres finansielle og driftsmæssige bæredygtighed som krævet i Idabc-afgørelsen, ligeledes med synergieffekter og øget omkostningseffektivitet for øje. Kommissionen vil fortsat bestræbe sig på at forstærke den gensidige læring og synergi programmerne imellem ved yderligere at styrke koordineringen og integrationen.

7. KONKLUSION

I evalueringen påpeges der enkelte mangler, og der henstilles til, at disse tages i betragtning ved den videre gennemførelse af Idabc-programmet, men ellers er konklusionen stort set positiv, dog med

den bemærkning, at det på nuværende gennemførelsesstadium egentlig er for tidligt med en detaljeret vurdering af Idabc-programmet.

Som anført ovenfor vil Kommissionen i allerhøjeste grad tage hensyn til henstillingerne i denne evaluering.

[1] Europa-Parlamentets og Rådets afgørelse 2004/387/EF af 21. april 2004 om interoperabel levering af paneuropæiske e-forvaltningstjenester til offentlige myndigheder, virksomheder og borgere (Idabc), EUT L 144 af 30.4.2004 (jf. EUT L 181 af 18.5.2004, s. 25, http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/da/oj/2004/l_181/l_18120040518da00250035.pdf).

[2] C/2006/3606, jf. <http://ec.europa.eu/idabc/en/document/5101>.

[3] C/2006/3606, jf. <http://ec.europa.eu/idabc/en/document/5101>.

[4] KOM(2006) 173, endelig, jf. http://europa.eu.int/information_society/activities/egovernment_research/doc/highlights/comm_pdf_com_2006_0173_f_da_acte.pdf.

[5] C/2006/3606, jf. <http://ec.europa.eu/idabc/en/document/5101>.

[6] KOM(2005) 121 endelig, jf. http://ec.europa.eu/enterprise/enterprise_policy/cip/docs/com121_da.pdf.